Ч. 155 Субота 12 (24 липня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Дуже важна справа.

Дуже важну справу порушила черновецка „Буковина“ під заголовком „Мужицка одежа“. (Слова „мужик“, „мужицкий“ — ми систематично оминаємо і уживаємо за то „селянин“, „селяньский“; бо хоч слова ті самі по собі не означують нічого поганого, однакож дуже часто і майже завсїгди уживають ся яко погірдливі. Впрочім селянином єсть кождий, хто на селї живе і нема причини робити вже в самій назві ріжниці межи нашим селянином а таким самим лиш трохи инакше убраним иншим селянином. Всі они собі однакові хлїбороби, однакові пани, однакові селяни). Справу, котру „Буковина“ порушила, порушали вже й ми кілька разів хоч не так обширно. Єсть то однакож справа так важна, що она повинна би стати ся у нас предметом дня і обговорювати ся як найширше і найосновнїйше зі всїх боків, і у всїх наших кругах. Єсть то справа, котра, хоч безпосередно дотикає лиш самих селян і їх одежи, однакож своїм значінєм сягає дуже глубоко в цїле житє народне і єсть майже одною із найголовнїйших підвалин цїлої культури і цивілїзациї. Коли у нас вже таку справу порушає ся і заводить ся над нею публично ширшу дискусию, то видко, що ми дїйстно зачинаємо вже робити, зачинаємо працювати в напрямі культурнім і цивілїзацийнім. А се робота дуже, дуже важна, се полїтика над полїтиками. Годить ся длятого послухати, що пише „Буковина“ в сїй справі.

Нераз уже — каже згадана ґазета — порушали в нас справу одїжи нашого селянина. Одні вихваляють єї і поручають селянам держати ся єї, другі ганять та радять змінити на сьвітову, европейску. Пішло се від еміґрациї, бо американьскі Русини жалували ся безнастанно, що еміґранти виставляють ся там на позорище, коли приїзджають у своїм краєвім одягу до нового сьвіта.

В чім же-ж лежить вага того одягу, яку він подає користь нашим людям перед иншою одежою? Не є она дуже вигідна до роботи анї гіґієнїчна, бо раз буває за тяжка, раз за легка. Нашій селяньскій одежи не достає спідного убраня. Нераз селянин в зимі упріє в лїсї в тяжкім кожусї, накладаючи дрова або що инше, хотів би розібрати ся з тяжкого кожуха, але під сподом нема нїчо, тільки сорочка з отвертою пазухою. Таке саме буває і при молоченю. Молотїльник надягне на себе кожух та сїрак і махає руками як не своїми, а розгорнути ся єму годї, бо в сорочцї за зимно, а сїрак сам не пристає до тїла та не хоронить від зимна і протягу. В лїтї-ж знов ходить наш селянин у самій сорочцї а як надягне сїрак, то знов він за тяжкий і за горячий. Нападе єго теплий дощик у поли і він загорне ся у сїрак, щоби не перемочити ся до тїла, то упріє як миш в лапцї.

Ще менше гіґієнїчна і ще менше догідна є одїж наших сїльских жінок. Їх одїж складає ся тільки з сорочки та горботки. На то приходить в зимі кожух або сїрак або одно і друге. Часом аж страх збирає, як побачимо жінку пізною осеню або і в зимі, як іде до міста з повязаною головою трема, чотирома хустами, а долом не одїтим так як треба.

Але може хтось скаже, що наш селянин загартований і для него таке одїнє як раз добре. Ми пристанемо і на те, бо читали раз про одного американьского капітана, котрого лїкарі були вже засудили на смерть на сухоти, а він рішив ся тогди не уживати жадного одїня, пливав на своїм корабли цїлком нагий, тільки з перевязкою довкола бедер на індияньский спосіб і чув ся при тім дуже здоровим так в горячих підрівникових околицях, як і в зимних. Та через те не ослабляють ся наші виводи, що вага одїжи нашого народу не лежить в єї гіґієнїчности і практичности.

Чи хороша наша народна одїж, про те нема що і говорити. Не то хороше, що хороше, але те, що кому подобає ся. Тай впрочім у нас в ріжних околицях є ріжні строї. В однім селї подобає ся дївчатам корона з павиних пер, в другім носять голову гладко зачесану. Декуди ходять парубки як ґенерали з китицями фарбованої цар-трави за капелюхами, а декуди вдоволяють ся поєдинчою стяжкою, або ґерданом. Нїхто не відмовить оригінальности і різнородности нашим народним строям, та оно має мале значінє при питаню, яка з того користь. Се більше річ смаку і фантазиї.

Більшу користь мають вже народні убори через те, що они надають спільну цїху нашому народови, що є мов би знаменем хлїборобского стану. Сїрак з сїраком має свої спільні інтереси, сїрак з сїраком тримає одну руку, вступить ся за него в потребі, сїрак допоможе сїракови в бідї і єднає ся разом до боротьби з житем за

2)

Пан Капустянна Головка шукає своєї жінки.

(З французского — Поль де Кока).

(Дальше).*)

2. Небезпечність в серединї омнїбуса.

Той панок, що рачки вилїз на буду омнїбуса, видко, не дуже рад з руки, що так глубоко сягнула в єго табатєрку, але що він любить богато говорити і в балаканю видить своє найбільше щасте, особливо тогди, коли знайдуть ся такі, що єго будуть слухати, то він і не дуже перебирає, з ким єму балакати; поздоровляє чемно і наставляє дальше свою табатєрку: Коли ласка, панове, зажийте табаки!

Такий балакливий чоловік хотїв би нам все лиш про себе розповідати. Ми мусимо знати, що він робив, що казав, що думав, ба навіть що би він серед якихсь обставин зробив. Коли-ж такий чоловік, що описує сам своє житє, розбалакає ся так, як наш Капустянна Головка, то можна собі уявити, яка то розкіш для тих, що єго слухають. Нехай такий клапач буде собі писателем, талановитим артистом, нехай собі буде мудрим, ба, й ґенїяльним, то він по моїй думцї все-таки чоловік найнуднїйший і найнезноснїйший, якого лиш де можна стрітити в якімсь товаристві, а на жаль такі бувають дуже часто, бо хто має таку натуру, то навіть і не здогадує ся, як він других мучить. Позаяк таких людий той предмет, про який они розповідають, дуже інтересує, і они безусловно не знають нїчого важнїйшого, як лиш власну особу, то они переконані, що кождий чує ся щасливим, коли може їх слухати. А вмішати ся до розмови, — то ті любенькі люди не слухають нас, бо не дають нам прийти до слова, не зважаючи на нашу противну гадку.

Чому тота хиба, я сказав би, тота манїя, стала так загальною? Чому тоті люди, котрим не можна закинути браку здорового розуму, не можуть зміркувати того, що они клапаючи все одно і то само, — іменно о собі, і знову о собі, та ще раз лиш о собі самих — роблять на нас вражінє того реставратора, що ставить перед нас все одну і ту саму страву. Нехай би тота страва була й не знати як делїкатна та смачно приладжена, а таки нам переїсть ся, і з тої причини будемо певно уникати тої реставрациї, де би ми мусїли заєдно то само їсти.

Тальран [1]) каже, що найбільшим доказом чемности єсть, слухати мовчки того, що другі говорять. Авже-ж треба бути незвичайно чемним, щоби слухати уважно того безконечного і нудного клапаня. З другого же боку єсть то лиш доказ браку доброго поведеня і вихованя, коли хтось говорить все лиш о собі самім.

Я сам взяв ся раз вилїчити від тої хиби двох молодих людий, з котрими можна менї було обходити ся без церемониї. Оба мали досить розуму, так, що менї здавало ся, що они зрозуміють, що то єсть лиш в їх власнім інтересї, коли я зверну їх увагу на ту нещасливу привичку.

Одному з них, маляреви, сказав я отверто: Чи не могли би Ви коли случайно говорити о чімсь иншім, а не лиш о собі самім? — Я Вас дуже люблю, мій друже і знаю дуже добре так само Вас як і то, що ви хочете сказати. Коли би ми о чімсь новім побалакали, була би то для мене більша розривка.

Молодий маляр видивив ся на мене здивований, якби того по менї не сподївав ся і не розумів моїх слів; відтак загнївав ся, через цїлий день вже й словом не відозвав ся, як би тим хотїв менї сказати: Коли не хочете, щоби я Вам о собі говорив, то о чімже маю говорити?

Другому, одному писателеви, котрий перебиваючи розмову, говорив нам все лиш о своїх плянах і проєктах, позволив я собі одного дня також щось розповідати, а коли він став менї перебивати, я говорив дальше, так, що ми через якийсь час оба разом говорили. Наконець молодий писатель урвав свою бесїду і видивив ся на мене здивований; якось не міг того зрозуміти, що я зовсїм не зважаю на єго бесїду.

Від того часу вже нїколи не говорив до мене. Але оба робили й дальше так само, як звичайно, та не змінили ся анї крихти. Оттак то у нас, людий, показує ся поправа!

Але вернїм до Капустянної Головки. —

*) У вчерашнїм фейлетонї в осьмім стовпци в третїм рядку треба читати: „з під тої гири“, замість: „зпід тої гори“.

[1]) Talleyrand-Périgord (Тальран-Періґор) славний француский дипльомат і полїтик (1752—1838).

свої права, за свої інтереси. Але чи так є справді, чи наші люди дивлять ся так за сїраком, як от жиди за своїм довгим халатом, і цїнять его як знамя свого хлїборобского стану? Бути може, що в души чують пошанівок для того сїрака, але на дїлах того не видати. Не шанують між собою тої єдности свого стану і не вміють здобути поважаня для него між иншими станами.

(Конець буде).

Новинки.

Львів дня 23-го липня 1897.

— **Єго Емін. Кардинал Сембратович,** вернувши з Підлютого, засягав — як доносить о тім „Руслан“ — дальшої поради лїкарскої. Лїкарі признали, що стан здоровля вдоволяючий і нема отже нїякої основи до яких небудь тривожних вістий.

— **Перемиский епископ Преосьв. Константин Чехович** виїхав дня 12-го с. м. на канонїчну візитацию деканата старосільского. Нарід всюди витає архиерея, бо вже від 84 лїт не бачив в тих сторонах свого владики.

— **З наукового тов. ім. Шевченка.** На останних трох засїданях сего товариства, вела ся нарада над сими справами: 1. Скликано анкету статутову в цїли ухваленя проекту нового статута товариства на 30-го червня с. р. (Анкета сесия відбулась, ухвалила проект статута і радила предложити сей проект аж на звичайних зборах в роцї 1898). До сеї анкети покликав видїл з поза себе і зпоза делєґатів секций ще пп.: др. К. Левицкого, др. С. Федака, А. Дольницкого, о. Стефановича, В. Шухевича, Ю. Романчука, др. Щ. Сельского, Ів. Белея, др. О. Колессу, І. Конача, І. Раковского і В. Білецкого. — 2. Удїлено академикови В. Гнатюкови запомогу на етноґрафічну поїздку до руских осель в Банатї. — 3. Змінено попередну ухвалу що-до участи в ювілейнім комітетї, бо з предложеня делеґатів набрав видїл пересьвідченя, що ювілей буде мати закраску полїтичну, а се було би незгідне з статутом товариства. — 4. Принято до відомости, що з України прислано 786 зр. 50 кр. на резервовий академічний фонд товариства.— 5. Обговорено справу щоденного отвореня читальнї (при нагляді осібного до того призначеного урядника), спільно з товариством „Просьвіта“ почавши від жовтня с. р. — 6. Ухвалено устроїти в падолистї 1898 р. ювілей 25-лїтного істнованя Товариства ім. Шевченка враз з 100-лїтним ювілеєм першої появи „Енеїди“ Котляревского. Було би пожадано скликати також в час того ювілею до Львова україньско-руских письменників. — 7. Принято до відомости, що ц. к. суд краєвий у Львові зареєстрував фірму друкарнї товариства. — 8. На письмо др. Пулюя з Праги постановив видїл видрукувати деякі твори з спадщини П. Кулїша по своему вибору. — 9. Принято до відомости, що проф. Грушевский призначив ремунерацию за редаґоване „Записок“, що єму належала ся на основі давнїйших ухвал, на утворене стипендиї для академиків, що займають ся науковими працями.

— **Як ростуть міста.** На ту вандрівку, яка відбуває ся з села до міста і з міста до села — не лиш у нас але й всюди — дуже мало звертають уваги. А не дасть ся заперечити, що она, бодай в деяких краях, єсть тим, чим були давнїйше великі вандрівки народів, котрі в короткім часї зміняли все населенє і стались причиною, що одні народи вигинули і щезли зовсїм, другі нові, прийшли на їх місце. Той сам процес відбуває ся нинї й у вандрівцї людий з села до міста та з міста на село, лиш що значно повільнїйше. Не будемо сих гадок розвивати тут близше, а вкажемо лиш на то, як дуже значно росте населенє у великих містах. В сїм столїтю подвоїло ся населенє в слїдуючих містах: в Амстердамі, Бермінґемі, Брюксели, Менчестері і Римі; потроїло ся в Копенгазї і Марсилиї; стало в четверо більше в Празї, Лїонї, Петербурзї, Парижи і Льондонї; в пятеро більше: в Дрезднї, Кольонїї, Вроцлаві, Гамбурзї і Віднї; в шестеро більше: в Лїдс, Ліверпули і Варшаві; в семеро більше в Шеффільдї і Ґлесґо; в осьмеро більше в Монахові; в девятеро в Липску, Будапештї і Берлинї, а в десятеро в Бальтіморе. — Ню Йорк і Філядельфія мають нинї 25 разів більше населеня, як мали з початком сего столїтя. Чікаґо навіть аж 245, а Бруклїн 339 разів більше як в роцї 1800. — Річ очевидна, що при так великім числї людий на однім місци з природної конечности мусить наставати обміна і люди мусять переносити ся на села. Так єсть вже її тепер по трохи. Але мабуть прийде колись час, коли та обміна буде мусїла відбувати ся далеко скоршою ходою, як відбуває ся нинї.

— **Щось як Верна „Матій Сандорф“.** Верна повісти мають то щастє, що хоч они фантастичні, мимо того знаходять потвердженє в дїйстности. Подорож наоколо сьвіта, бальоном до бігуна, підводний корабель з его новістий — то все вже потвердило ся, а тепер якийсь моряк в Шербурзї доказав такої самої штуки, як Верна Матій Сандорф. Моряк той Алексій Рішон втїк був з войска і его засудили за то на 5 лїт до криміналу Він відсиджував кару в Шербурзї у войсковім арештї. Послїдними часами постановив він втечи з арешту і одного разу в ночи видобув ся з своєї келї, перелїз через мур і втїк. Але вояк на стійцї добачив его і дав знати. Зараз пустилась за ним патруля і стрілила кілька разів до него, але не поцїлила. Коли Рішон побачив, що патруля вже ось-ось его зловить, побіг до моря і кинув ся у воду. Пустили за ним зараз чайку, але серед темноти і длятого, що він пішов під воду, не могла его і чайка на водї зловити, ба, люди на чайцї гадали, що він утопив ся і вернули назад. Рішон, чоловік сильний і знаменитий пливак, виплив тимчасом на широке море, а побачивши, що вже за ним не гонять, вернув назад до берега, сховав ся в якімсь лїсї і висушив там свою одежу. Досьвіта пустив ся полями, а стрітивши селян, заміняв у них свою одїж за селяньску, вернув до Шербурґа, влїз тут на зелїзници до ваґона товарового і так заїхав до Парижа. Тут зарабляв він собі якийсь час по пару крейцарів яко помічник при всїляких роботах і був би дальше жив спокійно, як би не то, що в наслїдок листів з погрозами, які одержав президент Фор, зроблено дня 13-го с. м. велику нічну облаву, підчас котрої найдено і Рішона, сплячого спокійно в однім з публичних городів. Єго пізнали і відставили назад до Шербурґа.

Телєграми.

Берлин 23 липня. Бюро Вольфа доносить що Порта заявила, що годить ся на предложений войсковий проєкт границї тесальскої.

Константинополь 23 липня. Джевад-паша виїхав вчера з кількома висшими урядниками на Крету.

Штокгольм 23 липня. Єкгольм каже, що не вірить, мовби то голуб зі срібною обручкою на ніжцї і якоюсь написию на крилї, зловлений

Як-раз коли він хотів сховати табатєрку, відзиває ся до него той панок з люлькою: Але-ж бо то красна табатєрка! — та й табака знаменита!

— А що, правда? — то бельґійска.

— Чи бельґійска, чи голяндска, то менї все одно, бо я чоловік сьвітовий, космополїт — у мене кождий край добрий, від кождого жадаю лиш найлїпших его добутків, а про то що его жителї говорять і думають, менї байдуже. Я тілько наїздив ся по сьвітї, що як би хотів переймити звичаї і обичаї кождого краю, то менї би на то часу не стало.

— А, то Ви наїздили ся по сьвітї? — щось так само, як і я — але лиш в книжках. Я читав подорожі капітана Кука, а Араґа „Подорож доокола сьвіта“ знаю майже на память — дуже займава!

— То значить у Вас їздити по сьвітї? — Ви мабуть дуже втомили ся. — Коли ласка, то позвольте ще один нюх вашої знаменитої табаки.

— Дуже радо. — Заживати табаку то приятна забавка; а Ви як кажете?

— Я такої самої гадки як і Ви. — Але тота табатєрка то красна річ, позвольте-ко, най я її трохи лїпше придивлю ся.

— Дуже охотно.

Капустянна Головка подає свою табатєрку сидячому поза ним сусїдови, котрий її бере і довго приглядає ся. Відтак подає всїм сусїдам зажити табаки з неї і на конець рішає ся віддати її назад властителеви. Капустянна Головка ховає табатєрку до кишенї, а при тім обертає ся до сидячого з лївого боку коло него робітника, котрий вже перед тим дивив ся уважно на того, що то курить і заживає табаку, як би хотів собі пригадати, де він вже то лице видів. — Той побачивши, що робітник так уважно єму придивляє ся, відвернув ся, але зачув, як Капустянна Головка спитав робітника: Дїйстно не знаю, чи я заїду сим возом туди, де маю дїло?

— А куди-ж Ви хочете заїхати, мій пане?

— На улицю де Шартр, там, де єсть театер Водевіль.

— Тої улицї вже нема.

— Що! В Парижи вже нема театру Водевіль [2]?

— Театер єсть, але не при улицї де Шартр, бо театер погорів, а улицю розвалили, щоби зробити місце будинкам при улици Ріволї.

— От до чорта! — Водевіль розвалили.

— Таже кажу Вам, длятого, що погорів.

— То треба его було назад виставити — то гнїздочко, в котрім виводились наші народні піснї. Я, що правда, не знав его; але моя тета знала всї ті мельодиї що до одної на память, і нераз менї їх співала. От послухайте:

Капустянна Головка зачинає співати, але мусить зараз і замовкнути, бо тому противлять ся всї другі пасажири, отже розпочинає розмову на ново: То кажете, що улицї де Шартр вже нема! Але на щастє маю одного знакомого при улици Фроадманто, а той певно скаже менї, де ті люди випровадили ся.

— Улицї Фроадманто також вже не знайдете — каже робітник усьміхаючись.

— А чому-ж би я її не мав знайти; прецї то дуже легко! — Она кінчить ся на площи Рояль — в половинї улицї була реставрация, де за трийцять і два су можна було незле поживити ся — я там був на обідї з приятелями, що мене гостили. Хлїба можна було їсти, кілько хто хотів, але все був черствий і для того мало его їли.

— Улицї Фроадманто вже нема.

— Може також вигоріла?

— То нї, але її також розвалили, щоби зискати місця для улицї Ріволї.

— Отже також розвалили! — То менї дуже жаль того. — Що правда, то була погана улиця — вузка — заєдно темна і повна болота, навіть лїтом не можна було туди перейти, щоби не заваляти ся.

— А чого-ж Вам її жаль?

— Бо я вже тепер недам собі ради, коли Париж так перебудували. — Вже вісїмнайцять лїт, як я тут не був, тож і зміркуєте, що вже не знаю куди брати ся. — Піду хиба на улицю ді Кок; там маю також одного знакомого і сподїваю ся....

Робітник розсьміяв ся таки на цїле горло. Капустянна Головка не докінчив вже говорити, бо хотів спитати о причину тої веселости.

— Вас взяло ся дїйстно якесь нещастє, мій пане; всї улицї де Ви маєте якесь дїло, щезли — улиця ді Кок так само — та й она мусїла зробити місце улицї Ріволї.

— Все лиш Ріволї та й Ріволї. — Скажіть лїпше відразу, що в Парижи єсть ще лиш одна улиця Ріволї та й буде конець. Париж, мусить, став у двоє більший!

— То не правда! — відзиває ся на то старий панок в білій краватцї та киває головою і здвигає плечима. — Суть, що правда, такі дурні люди, котрі заєдно повтаряють: Париж стає з кождим днем більший. Годжу ся на то, що число домів стає з кождим днем більше, що там, де були багна і порожні місця, пороблено улицї, ба й цїлі передмістя, що з публичних городів пороблено фабрики, і що там де були лиш заулки, стоять тепер пишні палати. — Але й більше нїчого.

— Але менї видить ся — каже Капустянна Головка — що коли число домів в Парижи збільшає ся, то він мусить чей і розширяти ся, бо....

[2]) Vaudeville (водевіль) театр, в котрім вистави відбувають ся на переміну з розговорами і сьпівами.

коло Севде в Норвеґії, був дійстно голубом Андре́'го, бо голуби Андре́'го не мають срібних обручок на ногах а зловлений не мав також вписаного на крилї назвиска Андре́'го.

Переписка зі всїми і для всїх.

Звертаємо увагу на повідомленє при кінци переписки.

Оповістки.

— Напродаж: 12 морґів доброго поля з новими будинками, в Горожанцї за цїну 3.500 зр. Близша відомість у п. Т. Русака в Горожанцї, почта в місци.

Великаньске жито „Тріюмф“ можна набути у О. Володимира Каратницкого в Григорові, почта Монастириска. Жито се удає ся у нас знаменито навіть на лекшім ґрунтї; великий грубий колос і великаньска величина — се єго прикмети. Сіє ся рідко 50 кільоґрамів на морґ. Цїна 100 кільо 12 зр.; 50 кільо 6 зр. 25 кр.; 25 кільо 3 зр. 50 кр.; 12½ кільо 1 зр. 80 кр. loco Григорів.

Й. Ч. в Ром.: Як самі кажете, появила ся на листках винограду якась плїснь; листє вяне а опісля гниє. Вам приходить на гадку, чи то не „фільоксера“. Отже річ така: Плїснь то ростина, рід грибка, а фільоксера то зьвірятко, рід мшицї, котра страшно нищить виноград. Для лїпшого зрозуміня пояснимо Вам одно і друге. Ваш виноград присїла з певностию плїснь, лиш розходить ся о то, — яка, а того ми не бачивши, не можемо сказати. Найскорше буде то рід т. зв. мучного грибка (Oidium Tuckeri). Познака єго така: Грибша вкриває листє винограду так, як коли б єго хто обсипав мукою. Опісля творять ся брунатні плями на листю і оно гниє і гине. Мучень той перекидає ся також на ягоди, котрі так само стають брунатні гниють і гинуть. Грибок той показує ся найчастїйше в лїтї і осени, коли слота буває часта. Рада на то така: Виноград треба кропити мішаниною розпущеного синого каменя (вітриоль міди) зі сьвіжо згашеним вапном. Кропити треба раз перед цьвітом, а другий раз, коли виноград відцвите. На перший раз бере ся: на 1 літру води 10 ґрамів синого каменя і 15 ґрамів чистого сьвіжо загашеного вапна; на другий раз: на 1 літру 15 ґрам. синого каменя і 20 ґрамів вапна. Сьвіжо загашене вапно треба розпустити і перецїдити, щоби в нїм не було піску і камінців а синий камінь завязати в платочок і повісити у воду, котру має ся ужити до кропленя; за дві або три години він розпустить ся. Розпущений синий камінь і вапно треба відтак змішати і уживати до скроплюваня. Кропити можна в кождій порі дня, лиш не підчас роси або по дощи; листє перед кропленєм мусить бути сухе. Кождий лист винограду треба добре покропити, але не грубими каплями лиш так дрібонькими як роса. — Фільоксера єсть то рід мшицї величини трох чвертий міліметра, отже єсть то дуже маленька комашка, котру лиш вправне око може відразу добачити. Одна порода фільоксери єсть без крилець, друга крилаcта. Безкрилі бувають брунатно-жовтої опісля жовтої барви і мають при головці довге жальце, котрим впивають ся в молоденькі корінцї, від чого ті грубнуть і дістають ґузи; старші корінцї стають від того порохнаві а відтак одні і другі не можуть тягнути з землї соків і цїлий корч гине. Перший раз появила ся фільоксера в Америцї (в 1853), а опісля у Франциї, де до 8 лїт знищила третину всїх виноградників (около 750.000 гектарів). Деякі роди американьского винограду показали ся опірнїйшими фільоксері і длятого тепер майже всюди заводять американьский виноград. — **В. К. в Г.:** Не в Отинії, але в Пасічній коло Надвірної єсть державна фабрика зелїза, а управитель тої фабрики особливо радо приймає хлопців наших селян на науку, бо хотів би тим подавати їм спосіб до житя. Там можна дуже добре вивчити ся ковальства і слюсарства і набрати в тім фаху як і в декотрих инших більшого образованя як у звичайного майстра. Крім того хлопцї, що вступають там на науку дістають вже по перших кількох місяцях малу платню а відтак що раз більшу, а визволившись можуть остати ся робітниками таки в самій фабрицї. Приймають хлопців з укінченою школою народною і 14 роком житя. Удержанє і одїж на час науки треба мати свої. Наука триває 4 роки а відтак наступає визвіл. — А може нехай би той хлопець вступив на науку до якої торговлї. — **С. в Б.:** Фірма сего товариства змінила ся і адреса така: Z. Stahlschmidt, Львів улиця Сикстуска ч. 16. — **І. М. в Гор.:** Ви зле зрозуміли переписку. Повістий „Матій Сандорф“ і „Бен Гур“ не маємо на продаж; случайно мали ми два примірники оправлених фейлетонів з тими повістями, але й ті вже обіцяли кому иншому.

(☛ Прошу всїх тих, котрим я обіцяв дати відповіди і інформациї листовно, або котрим належить ся відповідь в переписці, як також і тих, котрим я обіцяв вислати повісти, щоби були трохи терпеливі; тяжке горе і нещасте впало і на мене дома та не дає можности і спромочи радити другим в хвили, коли сам собі мушу радити. — Остаюсь з поважанєм: *Кирило Кахникевич*).

☛ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

— Але де-ж там; обем єго все ще такий самий — яких півосьма милї доокола.

— Ви, мій пане, видко не читаєте ґазет і не знаєте що діє ся — відзиває ся на то трохи подальше сидячий пасажир — бо инакше Ви би знали, що рогатки пересунено; Пассі і і Бульон належать тепер до Парижа.

Старий панок морщить чоло, здвигає плечима і муркотить: Самі байки, котрі пускають на то, щоби чинш підносити. — Потім спирає голову на руку, в котрій держить парасолю і не відповідає вже на питанє Капустянної Головки: Ах, ти Боже мій! Все то страшний клопіт на мою голову; скажіть же, мій пане, чи й брама Сьвятого Дениса стала ся жертвою улицї Ріволї?

У відповіди на то настає загальний сьміх.

— Можете переконати ся, що брама Сен Дні стоїть все ще на тім самім місци — каже робітник — та-ж ми як-раз попри ню переїхали.

— Або гадаєте, що я тут з гори щось виджу! — Віз трясе і кидає на всї боки, тота глота, таке множество людий — від того всего менї аж в голові крутить ся; менї здає ся, як би я вальца танцював. — Та як злїзти знов на долину?

— Так само, як Ви й вилїзли.

— Та бо я сам вже не знаю, як я тут вилїз; кондуктор випхав мене, як би не то, то я би ще й доси був на долинї.

Із середини омнїбуса хтось кличе на поміч а той крик звертає увагу пасажирів на будї; чути зовсім виразно жіночі голоси, котрі взивають кондуктора, щоби станув.

— Там щось стало ся під нами — відзиває ся Капустянна Головка дрожачим голосом — може то омнїбус горить, а може хотять єго розбити задля улицї Ріволї?

Робітник почувши кликанє о поміч злїз чим скорше до половини драбинки і станув коло дверпїв від воза, з котрого вискочило кілька дам. Опинившись на земли станули і обтрясають спідницї та дивлять ся по собі від голови аж до ніг, як би чогось шукали.

— Що там стало ся? Хто ті дами перепудив? — Та чого они так всї повискакували з омнїбуса? — питає молодий робітник кондуктора.

Той розвідавши що стало ся в серединї воза звертає ся з докорами до якогось грубого чоловіка в полотнянцї і з величезним соломяним капелюхом на голові, котрий збирає щось маленького, що й трудно розпізнати, що то таке.

— Ви прецї повинні знати, мій пане, — сварив кондуктор — що не лїзе ся до омнїбуса, коли несе ся з собою такі річи.

— Або то що такого, пане кондуктор! Не знати, чому би не можна з мішком в руцї сїсти собі до омнїбуса — люди сїдають ще не з такими річами — от єсть богато таких, що зі всїм перевозять ся в омнїбусї.

— Та ми й не противимо ся, коли ті річи чисті та нїкому не вадять.

— От недавно сидїв я коло якоїсь жінки, котра несла оселедцї, що так красно пахли.

— Але оселедцї чей не розлїзуть ся, та не будуть лазити по людях.

— Або то я тому винен, що мішок пук.— Було тїсно сидїти; отся груба панї, що наробила такого крику, таки майже на колїнах менї сидїла, она видко присїла мій мішок і він пук. Хробаки, що там були, почули ся на свободї і розлїзли ся на всї боки; отже ще раз питаю, чо то моя вина? — Всї тоті великі панї кричали у возї лиш длятого, що мої хробаки лїзли їм по колїнах. Що-ж то такого великого! — Кождий знає, що їх потреба до вудки на принаду для риб. Хробаки були би отсих панночок не з'їли. Ось подивіть ся, онта панї там сидить собі спокійно і не рушилась, она не боїть ся. Всяке поважанє для неї!

(Дальше буде.)

За редакцію відповідає: Адам Краховецкий

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.